

Nurmijärvi

Talousarvion- ja suunnitelman 2024-2026 laadintaohje

Talouspalvelut

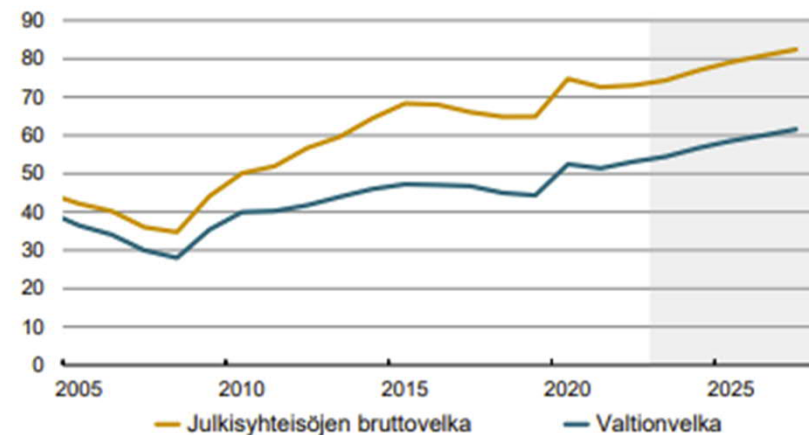
2.6.2023

Taloudelliset lähtökohdat taloussuunnitelmakaudella – Kansantalous

- BKT: ennustetaan kasvavan 2,1 % vuonna 2022 ja supistuvan 0,2 % vuonna 2023. Inflaatio- ja korkokehitys sekä ulkopoliittiset epävarmuudet vaikuttavat BKT:n kasvuennusteeseen huomattavasti.
- Vuoden 2023 jälkeen BKT:n kasvu toipuu 1,3 ja 1,6 prosentin kasvuun vuosina 2024 ja 2025
- Keskipitkällä aikavälillä talouskasvun arvioidaan asettuvan noin 1,5 prosentin tuntumaan.
- Julkisyhteisöjen velka suhteessa BKT:hen kasvoi viime vuonna 73 prosenttiin velan määrän kasvaessa 12,8 mrd. euroa. Velkasuhteen odotetaan kasvavan koko ennustekauden ajan kohoten 82 prosenttiin vuonna 2027.

	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**	2027**
BKT markkinahintaan, määrän muutos, %	3,0	2,1	-0,2	1,3	1,6	1,6	1,5
Bruttokansantuote, mrd. euroa	251	267	277	287	298	310	321
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	2,2	7,1	5,5	2,5	1,6	2,0	2,0
Työttömyysaste, %	7,7	6,8	7,0	6,8	6,6	6,4	6,3
Työllisyysaste, %	72,3	73,8	73,6	73,8	74,2	74,6	74,9
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:hen, %	-2,7	-0,8	-2,6	-2,6	-3,1	-2,9	-2,9
Valtio	-3,2	-1,6	-3,4	-3,4	-4,1	-4,0	-4,0
Kuntahallinto ¹	-0,3	-0,3	-0,2	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2
Hyvinvointialueet			-0,4	-0,5	-0,5	-0,5	-0,4
Sosiaaliturvarahastot	0,8	1,1	1,4	1,4	1,6	1,7	1,8
Rakenteellinen jäämä, suhteessa BKT:hen, %	-2,1	-0,5	-1,6	-1,7	-2,6	-2,6	-2,9
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:hen, %	72,6	73,0	74,4	76,9	79,0	80,7	82,4
Valtionvelka, suhteessa BKT:hen, %	51,4	53,1	54,5	56,7	58,5	59,9	61,5
Tuotantokoulu, % potentiaalisesta tuotannosta ²	-1,1	-0,5	-1,7	-1,5	-0,9	-0,5	0,0

Julkisyhteisöjen velka
suhteessa BKT:hen, %

Lähde: Taloudellinen katsaus kevät 2023, VM24/2023

Taloudelliset lähtökohdat taloussuunnitelmakaudella 2024-2026 Nurmijärven kunta

- Vuodet 2018 ja 2019 alijäämäisiä yhteensä 27,8 milj. euroa. Vuodet 2020 ja 2021 olleet ylijäämäisiä valtion koronatuista ja poikkeuksellisen suurista myyntivoitoista johtuen. Vuosi 2022 ylijäämäinen hyvän verotulokehityksen vuoksi. Vuosilta tehty investointivaroja yhteensä 24,8 milj. euroa.
- Käyttötalousmenot kasvoivat vuonna 2022 kunnan omassa tuotannossa 8,8 prosenttia, joka on huomattavasti suurempi kasvuvauhti kuin aikaisempina vuosina. Inflaation vaikutukset ja kunta-alan palkkaratkaisu kaventavat talouden liikkumavaraa suunnitelmakaudella.
- Verotulojen kehitys ollut vuosina 2017-2019 erittäin verkkaista (verotulojen muutos +8,2 milj. euroa) ja vuodelle 2020 tehdyistä veronkorotuksista ei saatu koronasta johtuen kaikkia hyötyjä irti. Verotulot ovat kehittyneet huomattavan paljon paremmin ajanjaksolla 2020-2022 (+32,9 milj. euroa), joskin luvuissa on mukana myös valtion koronakorvauksia.
- Lainakannan kasvu vuosina 2018-2022 58,7 milj. euroa.
- Kunnan pitkän aikavälin talousennusteessa tulevat vuodet näyttäytyvät merkittävästi alijäämäisinä ilman talouden tasapainotuksia, jonka vuoksi vuonna 2022 käynnistettiin talouden tasapainottamistyö.

Kestävän kasvun NUUKA-ohjelman päivitys 2023

- Talousarviokehyksessä on huomioitu toimialoittain NUUKA-ohjausryhmän esityksen mukaiset sopeuttamistoimet.
- Toimialoja ja liikelaitoksia ohjeistetaan erikseen NUUKA-toimenpiteiden huomioimisesta eri talousarviovaiheissa riippuen NUUKA-päätösten lopputulemasta.
- Säästötoimenpiteitä valmistellaan hallintosäännön mukaisin toimivaltuuksin syksyn 2023 aikana ja niistä päätetään viimeistään talousarviovaltuustossa.

Nurmijärvi

BUDJETOINTITEKNISET OHJEET

Talousarviokehys 2024 – Käyttötalouden valmistelu

- Taloussuunnitelman 2024-2026 valmistelu käynnistyy investointien suunnittelulla sekä talousarviokehysten muodostamisella.
- Toimialat antavat oman ehdotuksensa kehyksestä toukokuun aikana, jonka jälkeen kehys käsitellään kunnan johtoryhmässä. Tämän jälkeen kehys esitetään edelleen KH:n vahvistettavaksi. KH päättää kehyksestä 19.6.2023. KV päättää NUUKA:sta 21.6.2023.
- Kehyksen valmistelussa tulee pidättäytyä palvelujen laajentamisesta ja palvelutason parantamisesta kunnan heikosta taloustilanteesta johtuen.
- Valmistelun pohjana käytetään lähtökohtaisesti TP2022 lukuja ja TA2023 tehtyjä pysyväisluonteisia muutoksia
 - Mikäli toiminnassa on tapahtunut, tai tulee vuoden 2022 aikana tapahtumaan merkittäviä muutoksia, mm. hankintasopimusten indeksikorotusten vuoksi, tulee toimialojen ja liikelaitosten hyödyntää kehystämässä myös vuoden 2023 tilinpäätösennustetta.
- Henkilöstömenojen budjetoinnin tulee perustua toimialalla oleviin vakansseihin ja uudet vakanssit esitetään kehyksen valmistelun yhteydessä kehysneuvotteluissa
- KT hyväksyi perälautaratkaisun 7.3.2023, jonka myötä palkkoihin kohdistuu huomattavia korotuspaineita vuosina 2023-2024. Toimialojen ja liikelaitosten tulee huomioida kehusehdotuksissaan palkkojen yleiskorotusvaraus, paikallinen järjestelyerä sekä kehittämisohjelmaerä kunta-alan sopimuskorotustaulukon mukaisesti (Huom! OVTESSA eroaa prosentit alla olevista luvuista).
 - Vakanssipalkat * 2,2 % (vuoden 2023 korotusvaraus) * 2,27 % (vuoden 2024 yleiskorotusvaraus 1.6.2024 lähtien 7kk)
 - Paikallinen järjestelyerä 1.6.2023 0,7%, kehittämisohjelmaerä 1,2%,
 - Kehittämisohjelmaerä 1.2.2024 0,4%, paikallinen järjestelyerä 1.6.2024 0,73%, kehittämisohjelmaerä 1.6.2024 0,6%
 - HUOM! Hankehenkilöstön osalta tulee tehdä tapauskohtainen arvio. Erilliset sijaismäärärahat budjetoidaan, mikäli toiminta tätä vaatii
 - Talouspalvelut ja henkilöstöpalvelut antavat tarkentavia ohjeita henkilöstömenojen budjetointiin tarvittaessa

Talousarviokehys 2024 – Käyttötalouden valmistelu

- Sosiaalivakuutusmaksut 2024 (ennakkotieto)
 - Sairausvakuutusmaksu 1,30
 - Työttömyysvakuutusmaksu 2,06
 - KuEL palkkaperusteinen eläkemaksu 16,80
 - Muut keskimäärin 0,38
 - Yhteensä 20,54%
- KuEL-tasausmaksu budjetoidaan kokonaisuudessaan henkilöstöhallintoon

Talousarviokehys 2024 – Sisäiset erät

- Sisäisten erien osalta kyseessä on arviot, jotka tulevat tarkentumaan talousarviovalmistelun edetessä ja vielä talousarviovuoden aikana
- Inflaatiolla huomattava vaikutus vuoden 2024 kustannuksiin
- Sisäisten erien laskenta valmistuu kaikilta osin pääsääntöisesti kesän aikana ja niiden tallentaminen järjestelmään aloitetaan ennen lomia
 - Tilakeskus on antanut arvion vuokrien korotuksista toukokuun aikana
 - ICT-kustannuksista on annettu arvio toukokuun aikana
 - Aleksia antaa tarkemmat arviot sisäisistä eristä talousarviovalmistelun edetessä

Talousarviovalmistelun aikataulu

TALOUSARVIO JA -

LAADINTA-AIKATAULU

SUUNNITELMA 2024 - 2026

Aikataulu 2024		
HUHTIKUU	wko 15	Sisäisten erien budjetoitiprosessi käynnistyy
	wko 15 ->	Investointiryhmä käsittelee tarveselvitykset --> tarveselvitysten valmistelun käynnistys
	3.4.2023	NUUKA-ohjelman päivitystyö: päätöksentekoon menevät toimenpiteet selvillä (KV 21.6.)
	5.4.2023	Talousarviokehityksen valmisteluohjeen ja sisäisten erien arviointipohjien julkaisu
	5.4.2023	Palveluiden järjestämissuunnitelman päivitystyön käynnistäminen - ohje + pohjat
	5.4.2023	Strategian vuositavoitteiden valmistelutyön käynnistys, ehdotukset annetaan kehityksen yhteydessä (Miten toimenpiteet jaksottuvat tuleville vuosille, onko päivitystarpeita?)
TOUKOKUU	xx.xx.2023	NUUKA-ohjelman päivitystyössä esille nousseiden asioiden huomioiminen kehysvalmistelussa
	Toukokuun aikana	Toimialakohtaiset neuvottelut (kunnanjohtaja, talousjohtaja) Neuvotteluissa käydään läpi TP2022, TP-ennuste 2023 + alustava kehusehdotus
	12.5.2023	FPM syöttöpohjat auki (Varsinainen budjetointi käynnistyy kesäkuun puolessa välissä)
	22.5.2023	Toimialojen ja liikelaitosten kehusehdotusten määräaika (karsitut kehukset)
KESÄKUU	23.5.2023	Kehusehdotukset kunnan johtoryhmässä ja mahdolliset sopeutukset / joryn talousarvioseminaari - Strategian vuositavoitteiden tilannekatsaus
	1.6.2023	Toimialojen ja liikelaitosten talousarvioesitysten laadinta voidaan aloittaa
	1.6.2023	Talousvastaavien kokous - talousarvion laadintaohjeen läpikäynti
	12.6.2023	Palvelujen järjestämissuunnitelman materiaalit valmiina toimialojen ja liikelaitosten osalta (palvelutuotantokortit, suoritteet + tekstit)
	8.6.2023 - 15.6.2023	Esitys investointiesityksistä valmiina
	19.6.2023	kh Kunnanhallitus hyväksyy talousarviokehityksen, palveluiden järjestämissuunnitelman ja talousarvion laadintaohjeen vuosille 2024
	29.6.2023	Investointien käsittely teknisessä lautakunnassa
ELOKUU	17.8.2023	Talousvastaavien kokous -syksyn aikataulujen läpikäynti
	4.9.2023	Toimialojen ja liikelaitosten talousarvioesitysten luvut syötetty FPM-järjestelmään
	4.9.2023	Tekstiosiot kirjoitettu Teams-alustalta löytyviin pohjiin, josta talouspalvelut kokoa ne yhteenvedoksi.
SYYSKUU	5.-6.9.2023	Talouspalvelut kopioivat toimialojen/liikelaitosten ta-esitykset talteen ja avaavat uuden syöttöpohjan lauta-/johtokuntien talousarvioesityksille (toimialojen esitykset pohjalukuina) Tiketti Sarastiaan kopioinnista
	11.9.2023	Henkilöstöesityslomakkeet toimitetaan henkilöstöpalveluihin: henkilosto.palvelut@nurmijarvi.fi.
	11.9.2023	Tytäryhtiöiden tietojen palautus talouspalveluihin (talouspalvelut@nurmijarvi.fi)
	19.9.2023	Toimialojen lausunnot teknisen lautakunnan investointiesityksestä
	19.9.2023	Toimielinten (lauta- ja johtokunnat) talousarvioesitykset käsiteltyinä
	19.9.2023	Lauta- ja johtokuntien talousarvioesitykset tallennettuna FPM-järjestelmään ja tekstimuutokset tehtynä Teams-alustalle
	19.-21.9.2023	Talouspalvelut kopioivat lauta- ja johtokuntien ta-esitykset talteen ja avaavat uuden syöttöpohjan kunnanjohtajan talousarvioesitykselle Tiketti Sarastiaan kopioinnista
	21.9.2023	Investointiryhmä käsittelee toimielimien lausunnot ja tekee tarvittavat muutokset investointiohjelmaan
	21.-25.9.2023	Kuntatasoiset käyttötalouden- ja investointitalouden laskelmat sekä tulos- ja rahoituslaskelma
	26.9.2023	jory Kunnanjohtajan talousarvioesityksen valmistelu johtoryhmässä
27.9.-2.10.2023	Toimialat tekevät tasapainotuksesta aiheutuvat tekstimuutokset Teams-alustan pohjiin (K.J:n talousarvioesityksellä oma kansio)	
LOKAKUU	4.10-13.10.2023	TÄ-kirjan koostaminen ja lopulliset laskelmat (talouspalvelut)
	17.10.2023	Kunnanjohtajan ta-esityksen esittely valtuutetuille
	23.-24.10.2023	kh Kunnanjohtajan talousarvioesitys kunnanhallituksessa
	25.10-2.11.2023	Talousarviokirjan koostaminen; tekstimuutokset ja laskelmat (talouspalvelut). Lähetys jorylle
	30.10.2023	kv Kyselytunnilla talousarvion esittely
	6.11.2023	kv Kunnanhallituksen talousarvioesityksen jakelu valtuustolle
MARRASKU	13.11.2023	kv Valtuuston kyselytunti. Talousarvion ja veropäätösesityksen esittely
	15.11.2023	kv Valtuuston talousarviokäsittely, veropäätökset
	16.-30.11.2023	Lopullisen talousarviokirjan koostaminen
JOULUKUU	4.12.2023	kh Talousarvion täytäntöpano-ohjeet
	29.12.2023	Liikelaitosten talousarvioesitysten valmistelu

Talousarviovalmistelun vaiheistus

Talousarviovalmistelu on vaiheistettu viiteen vaiheeseen (syksyn aikataulut osittain alustavia)

1. Toimialan/Liikelaitoksen kehysperusteinen talousarvioesitys (4.9.2023)
2. Lauta- ja johtokuntien talousarvioesitys (4.9.-19.9.2023)
3. Kunnanjohtajan talousarvioesitys (19.9.-13.10.2023)
4. Kunnanhallituksen talousarvioesitys (23.10-6.11.2023)
5. Valtuuston talousarvio (15.11.-30.11.2023)

Budjetointitasot ja pyöritykset (FPM-budjetoinnissa)

- Tasot samat kuin aiemmin: toimiala -> tulosalue -> tulosityksikkö -> kustannuspaikka -> toiminto/seuranta
- Pyöritykset tehdään käyttötaloudessa 10 euron tarkkuudella, kuitenkin palkat 100 euron tarkkuudella. Investointihankkeet pyöristetään 1 000 euron tarkkuudella.

Talousarviokirjassa esitettävät osat toimialoittain ja liikelaitoksittain + henkilöstösuunnittelu

- Toimialojen suoritteet ja niiden hinnat (linjassa palvelujen järjestämissuunnitelman kanssa)
- Yhteenvetotaulukko keskeisistä muutoksista verrattuna vuoteen 2023, joilla on vaikutusta määrärahoihin ja tuloarvioihin
- Henkilöstösuunnittelua varten toimialat kokoavat erikseen toimitettavaa henkilöstösuunnittelutaulukkoon esitykset uusista vakansseista

Suunnitelmavuosien 2025 ja 2026 budjetointi

- Budjetoinnissa tulee ottaa huomioon NUUKA-toimenpideohjelman toimenpiteet.
- Talouspalvelut ja henkilöstöpalvelut antavat erilliset budjetointiohjeet palkankorotusten huomioimiseen suunnitelmavuosille 25 ja 26.
- Sisäisissä erissä käytetään samoja kustannustasoja kuin vuoden 2024 kehyksessä
 - Sisäisten erien vastuuyksikön tulee huomioida todelliset kustannusmuutokset suunnitelmavuosien ulkoisissa erissä, mutta samoja muutoksia ei viedä sisäisiin eriin
 - Sisäisten erien budjetointi vaatii kaksi osapuolta ja näiden erien netto on kuntatasoisesti aina nolla. Näin vältetään mahdolliset kuntatasoisia laskelmia vääristävät budjetointivirheet, mutta kustannustason muutokset tulevat kuitenkin huomioitua.
- Suunnitelmavuosien budjettiennusteen tulee perustua todellisten kustannusmuutosten arviointiin. Siten tuotto- ja kululajien korottamista kiinteillä prosenteilla tulee ehdottomasti välttää. Indeksikorotuksia voidaan hyödyntää laskennassa siltä osin, kun todelliset kustannusmuutokset seuraavat selvästi indeksejä esim. ostopalveluita koskevat hankintasopimukset, joissa vaihtuvat sopimushinnat on sidottu indeksimuutokseen.

TE25-uudistuksen huomioiminen suunnitelmavuosien budjetoinnissa

- Talousarviossa 2024 ja suunnitelmassa vuosille 2025 ja 2026 tulee ottaa huomioon TE25-uudistuksen taloudelliset vaikutukset.
- Uudistuksen vaikutukset kohdentuvat vuosille 2025 ja 2026.
- Konsernipalveluissa tulee huomioida uudistuksesta kunnalle aiheutuvat kustannukset.
- Talouspalvelut arvioivat yhdessä elinkeinopalvelujen kanssa uudistuksen vaikutusta suunnitelmavuosien tulorahoitukseen.

Talousarvioon liittyvä päätöksenteko ja asianhallinta

- Talousarvion asianumero Rattaassa:
777/02.02.00/2023 – Nurmijärven kunnan talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024-2026
- Asianumeroa käytetään toimielinten talousarviota koskevassa päätöksenteossa.

Nurmijärvi

Lisätietoja talousarvion valmistelusta:

Talousjohtaja Erno Kontio

Taloussuunnittelupäällikkö Maiju Paaso

Controller Sonja Sammalniemi